

Nieuwegein, 22 november 2019

Betreft: Vijf aandachtspunten bij de begroting SZW
Behandeld door: Ellen Moonen, ellen.moonen@kbo-pcob.nl en Hagar Roijackers, hagar.roijackers@kbo-pcob.nl

Geachte mevrouw Van Kooten-Arissen,

Volgende week debatteert u met minister Koolmees en staatssecretaris van Ark over de begroting Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2020. KBO-PCOB, grootste seniorenorganisatie van Nederland, geeft u graag vijf aandachtspunten mee.

1. Pak armoede aan
2. Schaf mantelzorgboete af
3. Voorkom onderbenutting toeslagen
4. Behoud het vangnet
5. Stimuleer 'open werving'

Armoede onder senioren

Uit recente cijfers van het SCP blijkt dat maar liefst 11% van de 90-plussers in Nederland, bewoners van verpleeghuizen niet meegerekend, arm is.¹ Bij geen leeftijdscategorie ligt dit percentage zo hoog. KBO-PCOB maakt zich veel zorgen over deze groep. De gevolgen van armoede zijn, ook voor deze groep, uitermate ingrijpend. Uit onderzoek weten wij dat deze senioren hun medicijnen niet ophalen, doorverwijzingen naar de medisch specialist niet opvolgen en bezuinigen op sociale activiteiten. In reactie op feitelijke vragen gaf de staatssecretaris aan dat sinds 2018 al enkele maatregelen getroffen zijn die de armoede onder 90-plussers moeten terugdringen. KBO-PCOB waardeert deze maatregelen, maar vraagt zich af of deze voldoende effect gaan hebben.

Armoede onder senioren wordt, aldus het SCP, vaak veroorzaakt door hoge zorgkosten. En hoewel inmiddels het Wmo-abonnementstarief is ingevoerd, blijft de eigen bijdrage voor Wlz-zorg voor mensen met alleen AOW en zonder eigen vermogen met 730 euro per maand erg fors.² Bovenop dat bedrag komen nog de zorgverzekeringspremie, het eigen risico en de kosten voor medicijnen. Wij willen u dan ook vragen de staatssecretaris te verzoeken om

¹ SCP, Armoede in kaart 2019, https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2019/Armoede_in_Kaart_2019

² <https://www.kbo-pcob.nl/nieuws/torenhoge-kosten-langdurige-zorg-drukken-zwaar-op-senioren/>

samen met de minister van Volksgezondheid de stapeling van zorgkosten nogmaals onder de loep te nemen en zo armoede onder senioren aan te pakken. Daarnaast verzoeken wij u de staatssecretaris te vragen extra middelen vrij te maken voor lokale armoedebestrijding, zodat gemeenten naast kinderen ook ouderen kunnen helpen.

Kostendelersnorm in de AIO

In 2017 werd besloten dat er definitief geen kostendelersnorm voor de AOW ingevoerd zou worden. Er is echter één groep AOW'ers die nog wel met de kostendelersnorm te maken heeft, en dat zijn AIO-gerechtigden. Deze mensen, die geen volledige AOW hebben, ontvangen een aanvulling daarop tot het sociaal minimum. Dat gebeurt op grond van de Participatiewet, waarop de kostendelersnorm al enkele jaren van toepassing is. Het gevolg is dat ouderen met een inkomen op het sociaal minimum tot honderden euro's per maand gekort worden als zij bij kinderen of familie inwonen, al dan niet om mantelzorg te geven of te ontvangen.³

KBO-PCOB wil, samen met organisaties als NOOM, dat deze ouderen in de eerste plaats behandeld worden als AOW-gerechtigden, en niet als bijstandsgerechtigden. Gezien hun leeftijd is er geen enkele reden om hen met de kostendelersnorm (mantelzorgboete) te prikkelen (opnieuw) de arbeidsmarkt te betreden. Wij vragen u daarom deze schrijnende kwestie voor te leggen aan de staatssecretaris en haar te verzoeken deze maatregel zo snel mogelijk ongedaan te maken. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door de AIO niet langer als een bijstandsuitkering die valt onder de Participatiewet aan te merken, maar als onderdeel van de AOW.

Onderbenutting toeslagen en AIO

In de zomer van 2018 deed beleidsonderzoeksbureau RegioPlan in opdracht van o.a. KBO-PCOB onderzoek naar onderbenutting van zorg- en huurtoeslag onder AOW-gerechtigden. Daaruit bleek dat één op de tien seniorenhuishoudens ten onrechte geen huurtoeslag ontvangt. Een vergelijkbaar beeld kwam naar voren uit het recente CPB-onderzoek naar onder andere niet-gebruik van de huurtoeslag.⁴ Nog recenter, op 13 november, bleek uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer dat veel mensen die recht hebben op de eerder in deze brief genoemde AIO-aanvulling deze niet ontvangen.⁵ Wij verzoeken u er bij de bewindslieden op aan te dringen dit niet-gebruik van zowel toeslagen als AIO zo snel mogelijk en met meer prioriteit aan te pakken. KBO-PCOB denkt hier, als lokaal sterk verankerde organisatie met een kwart miljoen leden, graag over mee.

IOW, IAOW en nabestaandenpensioenen

Het kabinet heeft recent besloten de IOW te verlengen. KBO-PCOB is daar blij mee: de IOW is een waardevolle regeling waarmee armoede en/of het opeten van de eigen woning voorkomen kan worden. Wel pleiten we ook voor verlenging van het parallelle vangnet voor

³ <https://netwerknoom.nl/wp-content/uploads/2019/06/NOOM-position-paper-Rondetafelgesprek-Arme-Ouderen-3-6-2019.pdf>

⁴ <https://www.cpb.nl/gebruik-en-niet-gebruik-van-toeslagen-in-nederland>

⁵ <https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2019/11/13/ouderdomsregelingen-ontleed>

gedeeltelijk arbeidsongeschikte oudere werklozen, de IOAW. Deze voorziening wordt nu afgebouwd, vanuit de gedachte dat 50-plussers voldoende kansen hebben op de arbeidsmarkt. Uit cijfers die u heeft ontvangen, onder meer vanuit de feitelijke vragen bij de begroting, blijkt dat ouderen nog steeds zijn oververtegenwoordigd in de werkloosheids- en bijstandscijfers. Daarom ons pleidooi: houd zowel de IOW- als de IOAW-voorziening onverkort in stand.

Daarnaast zien we een weeffout in de IOW die wij graag hersteld zouden willen zien. Het UWV kijkt bij het bepalen van de hoogte van de uitkering niet naar eigen vermogen en dus ook niet naar bijvoorbeeld een eigen huis. Het inkomen en vermogen van een partner worden bij de IOW ook niet meegerekend, maar alleen als deze partner nog leeft. Een nabestaandenpensioen, feitelijk het vervangende partnerinkomen, wordt wél in mindering gebracht op de uitkering. Dat betekent dat een werkzoekende 60-plusser die zijn partner verliest, alsnog te maken krijgt met een zeer forse inkomensterugval en zo naast emotioneel ook financieel getroffen wordt. KBO-PCOB vindt dat bijzonder schrijnend. Wij willen u vragen de minister te verzoeken deze weeffout ongedaan te maken voor deze relatief kleine groep die op individueel niveau echter veel te verduren heeft.

Open hiring

Helaas komen anno 2019 55+ers nog steeds moeilijk aan een baan. Hoe dat komt is goed beschreven in onderzoek van Jan Dirk Vlasblom en Joop Schippers⁶. Senioren solliciteren even vaak als jongeren, maar komen veel minder aan het werk. Vaak is het idee dat ze te duur zijn. Maar als ze bereid zijn om voor een lager salaris te werken, dan worden ze niet aangenomen. Deze paradox is lastig te doorbreken. Daarom pleit KBO-PCOB voor het stimuleren van 'open hiring': een vacature openzetten en de eerste aannemen die reageert. In het buitenland zijn hier al successen mee bereikt. Open werving is met name geschikt voor sectoren die nieuwe medewerkers direct opleiden, zoals de installatiebranche. Meerdere Kamerfracties wijzen al op deze kansrijke nieuwe manier van werven, die voor ouderen zéker verandering kan bieden!

Met de inbreng en hopelijk de verzilvering van deze punten verbetert u het maatschappelijk perspectief van veel senioren. Mocht u meer willen weten, dan kunt u vanzelfsprekend contact met ons opnemen. Ik wens u een goed debat toe.

Met vriendelijke groet,

Manon Vanderkaa,
Directeur KBO-PCOB

⁶ https://www.tijdschriftvoorarbeidsvraagstukken.nl/inhoud/tijdschrift_artikel/TA-34-0-2/Werkloze-ouderen-weer-aan-het-werk